

Antysemickie incydenty w roku 2023

zglosantysemityzm.pl

Antysemickie incydenty w roku 2023.
Badanie doświadczenia społeczności żydowskiej.

www.zglosantysemityzm.pl

Kraków 2024

SPIS TREŚCI

1. Wstęp

2. Metodologia

Ogólne założenia

Metodologia

Słownik pojęć

3. Zestawienie: incydenty antysemickie zgłoszone na platformę w Polsce w 2023 roku

4. Graficzne zestawienie wyników

4. Typ incydentów

5. Formy antysemityzmu

6. Lokalizacja incydentów o podłożu antysemickim

5. Przykłady incydentów o podłożu antysemickim

6. Podsumowanie

7. Przejawy antysemityzmu po 7 października 2023

8. Konta hurtownicze

9. Podejmowane działania Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent

10. Opis projektu „Kompleksowa Strategia Przeciwdziałania Antysemickiej Mowie Nienawiści w Przestrzeni Publicznej”

10. Opis organizacji

11. Biogramy

RAPORT OPRACOWAŁ/-A: **Joanna Grabarczyk-Anders, Anna Zielińska**

ANALIZA MERYTORYCZNA: Joanna Grabarczyk-Anders, Anna Zielińska

KONSULTACJE MERYTORYCZNE: Joanna Grabarczyk-Anders, Anna Zielińska,
Szymon Filek, Piotr Kwapisiewicz, Tomasz Plaszczyk, Anna Makówka-Kwapisiewicz

REDAKCJA MERYTORYCZNA: Anna Makówka-Kwapisiewicz

KOREKTA: Aldona Radomska-Paluchowska

PROJEKT GRAFICZNY: Piotr Jakoweńko

Publikacja powstała w ramach projektu „Kompleksowa Strategia Przeciwdziałania Antysemickiej Mowie Nienawiści w Przestrzeni Publicznej”, finansowanego z Fundacji „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość” (EVZ), realizowanego przez Żydowskie Stowarzyszenie Czulent.

Niniejsza publikacja nie prezentuje stanowiska opinii Fundacji „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość” (EVZ).

Ostrzeżenie:

W tym raporcie znajdują się treści, które mogą być uznane za brutalne i niecenzuralne. Zalecamy ostrożne przeglądanie materiałów przez osoby wrażliwe lub młodsze. Zachęcamy do przeglądania z rozwagą. Naszym celem nie jest obrażanie, lecz działania edukacyjne i dostarczenie informacji.

WYDAWCA:

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent
ul. św. Sebastiana 36/1, 31-051 Kraków
www.czulent.pl

Wydanie I poprawione
Kraków 2024
ISBN: 978-83-931879-8-0

**Przyłącz się do nas
w przeciwdziałaniu antysemityzmowi.
Twoje wsparcie ma istotne znaczenie.**

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

ul. Św. Sebastiana 36/1
31-051 Kraków

Konto bankowe:

BNP Paribas Bank Polska S.A.
42 1600 1462 1880 9351 6000 0001 (PLN)

W obliczu narastającego ekstremizmu, nacjonalizmu i rosnącej polaryzacji społecznej, mowa nienawiści oraz przestępstwa z nienawiści stają się realnym zagrożeniem dla demokracji i bezpieczeństwa społecznego.

Niniejszy raport podkreśla konieczność traktowania antysemityzmu jako istotnego zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego, które ma na celu dezinformację, generowanie konfliktów międzygrupowych oraz szerzenie niepokoju w społecznościach. Przeciwdziałanie tego typu zjawiskom nie tylko zmniejsza poczucie zagrożenia, lecz także wzmacnia grupy narażone na tego rodzaju ataki.

Jednak skuteczne przeciwdziałanie jest możliwe jedynie wówczas, gdy zrozumie my skalę i charakter tego problemu. W tym kontekście Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, opierając się na dobrych praktykach i rozwiązaniach o międzynarodowym zasięgu, podjęło się opracowania systemu wewnętrznego raportowania i monitorowania antysemityzmu oraz incydentów motywowanych nienawiścią.

Wdrożenie definicji antysemityzmu IHRA, współpraca ze społecznością żydowską oraz wykorzystanie rzetelnych danych są niezbędnymi krokami w zwalczaniu przestępstw motywowanych antysemityzmem oraz budowaniu poczucia współodpowiedzialności za bezpieczeństwo społeczności żydowskiej w Polsce.

Takie działania umożliwią organom ścigania zrozumienie skali problemu, identyfikację wzorców i trendów oraz skuteczniejsze alokowanie zasobów i ściganie sprawców. Dzięki temu decydenci na szczeblu lokalnym i krajowym będą mogli podejmować adekwatne decyzje w formułowaniu spójnej polityki przeciwdziałania nienawiści.

Mamy nadzieję, że niniejszy raport stanie się istotnym elementem dyskusji na temat przeciwdziałania antysemityzmowi nie jako abstrakcyjnemu zjawisku, lecz jako realnemu zagrożeniu dla społeczności żydowskiej oraz osób z nią związanych. Antysemityzm stanowi podstawę do radykalizacji, szerzenia dezinformacji i wzmacniania podziałów w społeczeństwie polskim, a treści antysemityczne mają charakter mobilizujący grupy skrajne w celu wzbudzania wrogości, silnej niechęci. Czy możemy sobie teraz pozwolić na ignorowanie tego problemu i brak natychmiastowej reakcji?

Piotr Kwapisiewicz

Prezes Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent

1. Wstęp

Niniejszy raport, powstały z inicjatywy Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent, zawiera dane o przestępstwach z nienawiści, incydentach na tle antysemickim i mowie nienawiści motywowanej antysemityzmem zgłoszonych Żydowskiemu Stowarzyszeniu Czulent w 2023 roku za pomocą platformy www.zglosantysemityzm.pl, a także dane pochodzące z wewnętrznego monitoringu internetu prowadzonego przez organizację. Niniejszy raport jest przykładem underreportingu, a nie oficjalną statystyką przestępczości. Pomimo tego, że zebrana liczba zgłoszeń może wydawać się niewielka, należy zauważyć, że stanowi ona największe statystyki zebrane w Polsce dotyczące przestępstw motywowanych nienawiścią. Jest to szczególnie istotne w kontekście tego, że niniejszy raport stanowi jedynie przykład underreportingu przestępstw, a nie oficjalną statystykę przestępczości¹. Dostępne narzędzia gromadzące treści internetowe nie rozpoznają niuansów językowych, kontekstu oraz intencji w publikowanych treściach, dlatego każdy komentarz został poddany indywidualnej ocenie przez przeszkolonych członków i członkinie zespołu. Przeanalizowane treści polskojęzyczne w internecie z uwzględnieniem serwisów społecznościowych miały charakter publiczny i zostały zagregowane przez narzędzia do social listeningu SentiOne i Brand24 oraz innych publicznie dostępnych treści internetowych.

---

1 Niezgłaszanie przestępstw motywowanych nienawiścią pozostaje istotnym problemem w polskim kontekście, zniekształcając prawdziwy zasięg dyskryminacji i przemocy wobec grup narażonych na przemoc motywowaną nienawiścią. Pomimo istniejących przepisów prawnych i zwiększonej świadomości społecznej, znaczna część incydentów motywowanych nienawiścią pozostaje nieudokumentowana lub niezgłoszona. Według danych z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w Polsce, tylko 5% takich zjawisk jest zgłaszanych na policję (<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/jak-mierzyc-przestepstwa-z-nienawisci-seminarium-u-rpo>). Większość ofiar nie decyduje się zgłaszać przestępstw motywowanych nienawiścią z obawy przed odwetem, brakiem zaufania do organów ścigania oraz systemowymi przeszkodami utrudniającymi dostęp do sprawiedliwości. (dostęp: 29.03.2024)

W tym roku po raz pierwszy publikujemy, oprócz informacji na temat wyników badań i raportów, trzy rozdziały tematyczne:

1. Rozdział poświęcony analizie konkretnych przejawów antysemityzmu w sieci, które można było zaobserwować w następstwie skoordynowanego zamachu ugrupowania terrorystycznego Hamas na Izrael (7 października 2023) i późniejszego konfliktu zbrojnego, zapewniając podział treści zgodnie z przykładami przedstawionymi w operacyjnej definicji antysemityzmu International Holocaust Remembrance Alliance (Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście - IHRA).
2. Rozdział poświęcony osobom prowadzącym w mediach społecznościowych profile poświęcone publikowaniu treści o charakterze antysemickim, zwanych przez nas „hurtownikami”.
3. Rozdział na temat działań i interwencji podejmowanych przez organizację, bazującą na zebranych informacjach dotyczących incydentów oraz przestępstw o charakterze antysemickim.

Analogicznie do roku 2022, obserwujemy niską zgłaszalność incydentów oraz przypadków przestępstw wśród członków społeczności żydowskiej.

2. Metodologia

Ogólne założenia

W 2023 roku przeanalizowane zostało **1033 zgłoszeń incydentów o charakterze antysemitycznym**, z tego **139 nie przeszło weryfikacji**², w wyniku czego do raportu końcowego **trafiło 894 incydentów**. W stosunku do roku 2022 zgłaszanych incydentów wzrosła liczba o 82,5%, a o 91% wzrosła liczba incydentów uwzględnionych w raporcie za rok 2023. Dane pozyskiwane były dzięki zaangażowaniu społeczności żydowskiej w Polsce oraz poprzez zgłoszenia nadesłane przez platformę www.zglosantysemityzm.pl, a także z monitoringu internetu prowadzonego przez grupę analityczek i analityków. Oprócz własnych badań, wykorzystywaliśmy w pracy narzędzia monitorowania Internetu jak SentiOne i Brand24. Monitoring prowadzony był na publicznie dostępnych źródłach online - strony internetowe, media społecznościowe, serwisy informacyjne, blogosfera oraz fora dyskusyjne. Uwzględnia wszystkie możliwe formy wypowiedzi jak: materiały wideo, grafiki oraz wypowiedzi użytkowników internetu.

Zastosowane kategorie w prezentowanym raporcie zdarzeń zostały zaadaptowane z metodologii brytyjskiej organizacji Community Security Trust (CST) i dostosowane do kontekstu polskiego przez ekspertów i ekspertki z Żydowskiego Stowarzyszenie Czulent w partnerstwie z niemiecką organizacją monitoringową **Research and Information Centre for Antisemitism** (RIAS Berlin). Wykorzystanie spójnej i ujednoliconej metodologii, kategoryzacji incydentów daje możliwość porównywania danych oraz obserwowania trendów występowania antysemityzmu w Europie.

Incydenty antysemityczne prezentowane w niniejszym raporcie obejmują tylko zdarzenia, do których doszło w roku 2023. Wpływające dane były weryfikowane przez pracowników i pracowniczki projektu ze zgłaszającymi, a następnie systematycznie rejestrowane i kategoryzowane. Procedura ta umożliwia opisywanie form i trendów incydentów antysemitycznych w Polsce. Poniżej przedstawiono metodologię stosowaną przy analizie zgłoszeń.

Prezentowany raport zawiera cytaty treści dostępnych publicznie. Zachowano oryginalną pisownię, jednakże zostały one poddane cenzurze w przypadku konieczności ochrony danych osobowych lub słów niecenzuralnych.

---

² Były to zgłoszenia powtarzające się, niemożliwe do zweryfikowania lub nie wypełniały zdefiniowanego w naszej metodologii definicji incydentu antysemitycznego.

Metodologia

Podstawowym warunkiem, jaki spełniają zarejestrowane w 2023 roku incydenty, jest obecność antysemickich stereotypów, przesądów i uprzedzeń, stanowiąca istotny czynnik ich charakterystyki. Dlatego pod względem treści klasyfikacja incydentów antysemickich opiera się na operacyjnej definicji antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu Pamięci o Holokauście (IHRA)³. Dodatkowym elementem weryfikacji antysemickich uprzedzeń jest rozróżnienie między antysemityzmem wyrażającym się poprzez negatywne wypowiedzi na temat Izraela, a krytyką polityki rządu izraelskiego. Wspieramy się w tej ocenie testem 3D Natana Sharansky'ego.⁴

Przy rejestrowaniu incydentów antysemickich, na potrzeby metodologii, wprowadziliśmy grupy kategorii osób pokrzywdzonych i rozróżnienie rodzaju incydentu. W kategoryzowaniu odwołujemy się do przepisów prawa karnego. Dwa kluczowe artykuły definiujące przestępstwa z nienawiści to art. 256 i art. 257 Kodeksu karnego, zakazujące publicznego propagowania ustrojów totalitarnych, w tym ustroju faszystowskiego, a także nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość oraz wprowadzające kwalifikowaną postać przestępstwa zniewagi i naruszenia nietykalności cielesnej.

Znamieniem kwalifikującym jest motywacja sprawcy, z powodu przynależności lub domniemanej przynależności, narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo bezwyznaniowości osoby poszkodowanej.

Rodzaj zdarzeń

Według poniższych kategorii, systematyzowane i analizowane są również incydenty antysemickie, które nie są uznawane za karalne w rozumieniu prawa polskiego. Wyróżniamy sześć typów incydentów, w zależności od rodzaju i powagi zdarzenia⁵.

---

3 Definicja przyjęta przez Polskę w 2013 roku ramach członkostwa w Międzynarodowym Sojuszu na Rzecz Pamięci o Holokauście / International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). (<https://www.holocaustremembrance.com/pl/resources/working-definitions-charters/robocza-definicja-antysemityzmu-przyjeta-przez>) (dostęp:29.03.2024)

4 Test 3D antysemityzmu to zestaw kryteriów, sformułowany przez izraelskiego polityka Natana Sharansky'ego w celu odróżnienia krytyki Izraela od tej wynikającej z antysemityzmu. Trzy D oznaczają delegitimizację, demonizację i podwójne standardy (ang. Delegitimization, Demonization, and Double standards), z których każdy, według testu, wskazuje na antysemityzm.

5 Typy te zostały pierwotnie opracowane przez Community Security Trust (CST) w Wielkiej Brytanii, a następnie zaadaptowane przez Research and Information Centre for Antisemitism (RIAS) Berlin do warunków niemieckich. My dostosowaliśmy kategorie do polskich realiów.

Przemoc fizyczną definiujemy jako fizyczny atak lub napaść, których skutkiem może być utrata życia lub poważne uszkodzenie ciała. **Atak** to fizyczna napaść, ale w sposób niezagrażający życiu lub nieskutkujący poważnymi obrażeniami ciała. W tej kategorii mieści się również sama próba ataku fizycznego. Przez **niszczenie mienia** rozumie się celowe uszkodzenie lub malowanie mienia żydowskiego, w tym przy użyciu antysemitycznych symboli oraz oklejanie plakatami lub naklejkami. Obejmuje to również graffiti, uszkodzenia tablic pamiątkowych i fizycznych miejsc pamięci,⁶ ale także siedzib instytucji żydowskich lub za żydowskie uznawanych. **Groźba** definiowana jest jako każda, wyraźna pisemna lub słowna groźba użycia przemocy skierowana bezpośrednio do osoby lub instytucji. Za **zachowanie znieważające** uznaje się wszelkie antysemityczne wypowiedzi wobec osób lub instytucji żydowskich lub izraelskich⁷, ale także antysemityczne obelgi lub komentarze wobec innych osób i instytucji o podłożu antysemitycznym. Dotyczy to również antysemitycznych wypowiedzi wygłaszanych lub rozpowszechnianych w Internecie, jeśli są one skierowane bezpośrednio przeciwko konkretnej osobie lub instytucji. Wreszcie, korespondencja o charakterze antysemitycznym skierowana do większego kręgu osób, określana jako propaganda masowa - zazwyczaj przybiera ona formę masowego mailingu.

Rejestrujemy także zgromadzenia, na których pojawiają się treści mające charakter antysemityczny. To obejmuje obserwację ich przebiegu i analizy kontekstowe. W przypadku wykrycia treści antysemitycznych w przemówieniach, hasłach, w tym na niesionych transparentach lub w wezwaniach - całe zgromadzenie jest rejestrowane jako przypadek zachowania znieważającego. Jeśli podczas takiego spotkania lub na jego obrzeżach dochodzi do antysemitycznych ataków lub gróźb, są one rejestrowane jako odrębne incydenty antysemityczne.

---

6 Miejsca pamięci, to obszary fizyczne, które odgrywają istotną rolę w kształtowaniu zbiorowej pamięci i tożsamości. Obejmują one wytwory kultury, które mają wpływ na indywidualne i zbiorowe rozumienie przeszłości oraz budowanie tożsamości jednostki i grupy

7 Instytucje żydowskie w diasporze odnoszą się do różnorodnych organizacji, społeczności religijnych, kulturalnych, społecznych czy edukacyjnych, skupiających żydowskich mieszkańców danych krajów, zazwyczaj innych niż Izrael. Mogą to być synagogi, centra kulturalne, szkoły, organizacje charytatywne czy instytucje badawcze związane z kulturą, historią lub religią żydowską, które działają poza granicami Izraela. Natomiast instytucje izraelskie w diasporze to te, które reprezentują interesy państwa Izrael poza jego granicami. Obejmują one ambasady, konsulaty, organizacje kulturalne, instytucje edukacyjne czy fundacje charytatywne, które działają na rzecz promocji kultury, historii oraz polityki Izraela w krajach, gdzie znajdują się diaspory żydowskie.

Cele incydentów o charakterze antysemickim

W naszej metodologii jako cele antysemickich incydentów wyróżniamy osoby i instytucje. Zgodnie z stosowaną przez nas operacyjną Definicją Antysemityzmu IHRA, opisaną w kolejnym podrozdziale, antysemityzm może dotyczyć, oprócz Żydów, również osoby, które są postrzegane jako Żydzi. Incydent antysemicki może dotyczyć kilku osób jednocześnie. W raporcie dokładnie odnotowujemy liczbę osób dotkniętych incydem. Istnieją jednak zdarzenia, którym nie przypisujemy żadnych bezpośrednich ofiar - są to sytuacje, które dotyczą szerszego grona, bliżej niezidentyfikowanych odbiorców - jak na przykład antysemickie graffiti, wlepki, plakaty w przestrzeni publicznej czy spotkania o antysemickim charakterze, a także mowa nienawiści obecna na ogólnodostępnych stronach internetowych, skierowana do całej społeczności.

Celami incydentów o charakterze antysemickim mogą także być instytucje religijne lub świeckie oraz stowarzyszenia żydowskie i instytucje izraelskie, a także nieżydowskie organizacje społeczeństwa obywatelskiego, partie polityczne, media lub instytucje edukacyjne, jak również inne instytucje postrzegane lub utożsamiane jako żydowskie.

Formy antysemityzmu

Pod względem treści wyróżniamy pięć form antysemityzmu. W paradygmacie antysemickiej percepcji odmienności Żydzi opisywani są jako obcy lub jako nienależący do danego społeczeństwa większościowego, kręgu kulturowego.

1. Antyjudajizm (antysemityzm tradycyjny), niechęć do Żydów uzasadniana uprzedzeniami i stereotypami religijnymi, np. bogobójstwem, obarczanie Żydów odpowiedzialnością za śmierć Jezusa.

2. Antysemityzm współczesny (antysemityzm nowoczesny), nawiązujący do stereotypu „duszy grupowej”, mający na uwadze rzekomy wszechświatowy spisek i wpływ żydowski (na finanse, gospodarkę, media, politykę), skrytość działań, szczególną więź między Żydami zagrażającą większości, utrwalanie domniemanego związku z komunizmem. Zawiera w sobie także antysemityzm spiskowy, który łączy antysemityzm nowoczesny i stereotyp spiskowy („duszy grupowej”), gdzie wskazuje się na grupowe i intencjonalne, ale ukryte działanie Żydów.

3. Antysemityzm post-Szoah (antysemityzm wtórny), odnosi się do sposobu przedstawiania lub opisywania Holokaustu, na przykład gdy kwestionuje się ilość żydowskich ofiar nazizmu. W tej kategorii mieści się także kłamstwo jedwabieńskie, czyli zaprzeczanie odpowiedzialności Polaków za mord na żydowskich sąsiadach.

4. Antysemityzm związany z Izraelem (antysyjonizm) to antysemickie wypowiedzi skierowane przeciwko żydowskiemu państwu Izrael, na przykład poprzez odmawianie mu prawa do istnienia. Często zdarza się, że incydent zawiera w sobie różne przejawy antysemityzmu.

Z powodu tych wielokrotnych atrybucji liczba form jest zwykle większa niż liczba incydentów antysemickich.⁸

Słownik pojęć

W ramach swojej działalności oraz w kontekście opracowywania metodologii, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent przyjęło operacyjną definicję antysemityzmu, negacjonizmu oraz zniekształcania prawdy historycznej dotyczącej Holokaustu, zgodnie z wytycznymi Międzynarodowego Sojuszu na rzecz Pamięci Holokaustu (IHRA). Ponadto, stowarzyszenie odwołuje się do definicji przestępstw z nienawiści na tle antysemickim, opracowanych przez Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Antysemityzm to określone postrzeganie Żydów, które może się wyrażać jako nienawiść do nich. Antysemityzm przejawia się zarówno w słowach, jak i czynach skierowanych przeciwko Żydom lub osobom, które nie są Żydami, oraz ich własności, a także przeciw instytucjom i obiektom religijnym społeczności żydowskiej.⁹

Incydent na tle antysemickim - każde zdarzenie, które ma w sobie elementy niechęci, przemocy, dyskryminacji w oparciu o antysemicką motywację sprawcy.

Przestępstwo z nienawiści na tle antysemickim - polski system prawa karnego nie operuje definicją przestępstwa z nienawiści. Pojęcie to jednak zostało zdefiniowane przez ODIHR – OSCE (Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka – Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie). Zgodnie z tą definicją „przestępstwa z nienawiści są czynami przestępczymi motywowanymi uprzedzeniami w stosunku do określonej grupy ludzi. Wszystkie przestępstwa z nienawiści mają dwie wyróżniające

---

8 Test 3D antysemityzmu to zestaw kryteriów, sformułowany przez izraelskiego polityka Natana Sharan-sky'ego w celu odróżnienia krytyki Izraela od tej wynikającej z antysemityzmu. Trzy D oznaczają delegitymizację, demonizację i podwójne standardy (ang. Delegitimization, Demonization, and Double standards), z których każdy, według testu, wskazuje na antysemityzm.

9 Definicja antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu na rzecz Pamięci o Holokauście (IHRA). Więcej na temat definicji znajdziesz w naszej publikacji Definicja antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu na Rzecz Pamięci o Holokauście. Opracowanie. (<https://czulent.pl/wp-content/uploads/2022/02/definicja-antysemityzmu-ihra-omowienie.pdf>) (dostęp:29.03.2024)

je cechy: (1) są czynami, które stanowią przestępstwo w świetle prawa karnego i (2) przy popełnianiu przestępstwa, sprawca kieruje się uprzedzeniami”¹⁰

Mowa nienawiści - „wypowiedzi mające charakter propagowania, promowania lub podżegania do (w jakiegokolwiek formie) oczerniania lub nienawiści w stosunku do osoby lub grupy osób, jak również wszelkiego rodzaju nękanie, znieważanie, negatywne stereotypizowanie, piętnowanie lub grożenie w odniesieniu do takiej osoby lub grupy osób i uzasadnianie wszystkich poprzednich typów wypowiedzi, ze względu na „rasę”, kolor skóry, pochodzenie, pochodzenie narodowe lub etniczne, wiek, niepełnosprawność, tożsamość płciową, orientację seksualną oraz inne cechy lub status osobisty.”¹¹ Polski system prawa karnego nie operuje definicją mowy nienawiści.

Negacjonizm Holokaustu (i „kłamstwo oświęcimskie”) - propagandowy dyskurs, który neguje rzeczywistość historyczną oraz zakres Holokaustu (Szoa), czyli eksterminacji Żydów przez nazistów i ich współpracowników podczas II wojny światowej. Negacjonizm odnosi się w szczególności do wszelkich prób twierdzenia, że Holokaust (Szoa) w ogóle się nie wydarzył. Negacjonizm może obejmować publiczne negowanie lub poddawanie w wątpliwość stosowania podstawowych metod Zagłady (np. komór gazowych, masowych rozstrzelań, głodzenia i torturowania) lub zamiaru dokonania ludobójstwa na narodzie żydowskim. Formy negacjonizmu mogą również obejmować obwinianie Żydów za wyolbrzymianie lub wymyślenie Zagłady dla celów politycznych lub finansowych, jakby była wynikiem żydowskiego spisku.

Celem negacjonizmu często bywa rehabilitacja otwartego antysemityzmu oraz promowanie ideologii politycznych i tworzenie warunków, które sprzyjają zaistnieniu takiego samego zdarzenia, jakiemu negacjonizm zaprzecza, a także przerzucenie odpowiedzialności na Żydów i ponowna legitymizacja antysemityzmu.¹²

---

10 Zrozumienie antysemickich przestępstw z nienawiści i zapewnienie bezpieczeństwa społecznościom żydowskim. Praktyczny przewodnik. OBWE/ODIHR 218, str. 5 (<https://www.osce.org/files/f/documents/b/d/371116.pdf>) (dostęp:29.03.2024)

11 Nie istnieje jedna i powszechnie akceptowana definicja mowy nienawiści. Nasze oceny opieramy na definicji Komitetu Ministrów Rady Europy, która została zmodyfikowana i uaktualniana w 2015 r. przez Europejską Komisję Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (General Policy Recommendation, s.3)

12 Definicja przyjęta przez Polskę w 2013 roku ramach członkostwa w Międzynarodowym Sojuszu na Rzecz Pamięci o Holokauście / International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). (<https://www.holocaustremembrance.com/pl/resources/working-definitions-charters/robocza-definicja-antysemityzmu-przyjeta-przez>) (dostęp:29.03.2024)

Zniekształcanie prawdy historycznej o Holokauście odnosi się m.in. do:

- „zamierzonych działań podejmowanych w celu usprawiedliwienia Holokaustu lub minimalizowania jego znaczenia lub istotnych jego elementów, w tym [roli] współpracowników i sojuszników nazistowskich Niemiec;
- rażącego zaniżania liczby ofiar Holokaustu wbrew temu, co podają wiarygodne źródła;
- prób obwiniania Żydów za spowodowanie ludobójstwa swojego narodu; twierdzeń, które przedstawiają Holokaust jako pozytywne wydarzenie historyczne. Twierdzenia te nie są przykładem negacjonizmu, lecz są z nim ściśle związane jako radykalna forma antysemityzmu. Mogą one sugerować, że Holokaust nie okazał się wystarczająco skuteczny w realizacji swego celu, jakim było „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”;
- prób rozmycia odpowiedzialności za utworzenie obozów koncentracyjnych i obozów śmierci, zakładanych i prowadzonych przez nazistowskie Niemcy, poprzez obarczanie winą innych narodów lub grup etnicznych.”¹³

---

13 Definicja przyjęta przez Polskę w 2013 roku w ramach członkostwa w Międzynarodowym Sojuszu na Rzecz Pamięci o Holokauście / International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). (<https://www.holocaustremembrance.com/pl/resources/working-definitions-charters/robocza-definicja-antysemityzmu-przyjeta-przez>) (dostęp: 29.03.2024)

3. Zestawienie: incydenty antysemityczne zgłoszone na platformę w Polsce w 2023 roku

W 2023 roku udokumentowaliśmy w Polsce łącznie 894 incydenty o charakterze antysemitycznym, w tym 1 incydent przemocy fizycznej, 3 przypadki ataków, 36 gróźb, 36 przypadków uszkodzenia mienia żydowskiego i miejsc pamięci. Ponadto zarejestrowaliśmy 90 przypadków mailingów masowych oraz 758 przypadki zachowań znieważających.

Każdy udokumentowany incydent można scharakteryzować przynajmniej jedną z form antysemityzmu. Jedną z najczęściej pojawiających się form jest antysemityzm współczesny, odnoszący się do przypisywania Żydom szczególnej pozycji, wpływów politycznych lub ekonomicznych, który wystąpił w 49,5% incydentów. Możemy tę formę zaobserwować m.in. w wypowiedziach mających na celu ubliżanie znanym osobom pochodzenia żydowskiego, w krytyce rządu, ale także w szerzeniu wszelkiego rodzaju teorii spiskowych. Często powtarzana jest także teoria spiskowa, mówiąca o tym, że Żydzi planują „przejąć Polskę lub Ukrainę” (niektóre grupy skrajne już wprost mówią o „okupacji żydowskiej”), aby stworzyć tu swoje państwo - Polin. Wyrażana jest między innymi przez hasło „tu jest Polska, a nie Polin” lub „stopjudaizacji polski”. Teoria ta łączy się często z wojną w Ukrainie i rzekomym przejmowaniem Polski przez ukraińskich Żydów - chazarów, aby stworzyć Ukropolin. Więcej o teoriach spiskowych można przeczytać w raporcie dotyczącym wyborów parlamentarnych w 2023¹⁴. 138 udokumentowanych incydentów skierowanych było przeciwko instytucjom, 104 przypadki dotyczyły instytucji żydowskich, 4 incydenty miały miejsce w synagodze lub jej bezpośrednim otoczeniu, 810 incydentów miało miejsce online.

Odnotowaliśmy także przypadki dyskryminacji krzyżowej, w których obok antysemitycznych uprzedzeń obecne były także inne formy dyskryminacji. Jedną z najczęściej powtarzających się motywacji były wypowiedzi antyukraińskie, występujące aż w 86 przypadkach. Kontekst wojny ukraińsko-rosyjskiej oraz politycznych napięć związanych z importem ukraińskiego zboża do Europy wykorzystywany był do atakowania Żydów oraz szerzenia teorii spiskowych mających na celu dezinformację użytkowników mediów społecznościowych. Antysemityzm wykorzystywany był jako narzędzie polaryzujące postawy Polaków. Odnotowaliśmy także liczne przypadki treści o charakterze seksistowskim i rasistowskim.

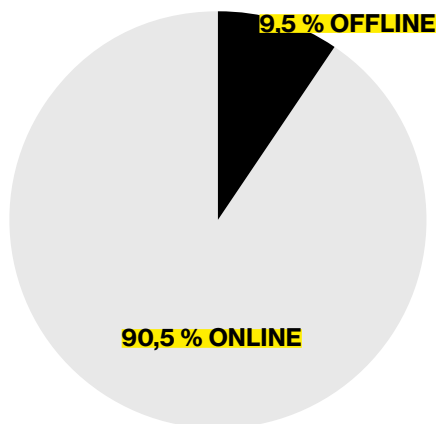
¹⁴ Monitoring nienawistnych treści podczas wyborów parlamentarnych 2023: Raport. pod red. J. Grabarczyk - Anders, M.H. Winiewski, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2024. <https://czulent.pl/monitoring-nienawistnych-tresci-podczas-wyborow-parlamentarnych-2023>

4. Graficzne zestawienie wyników

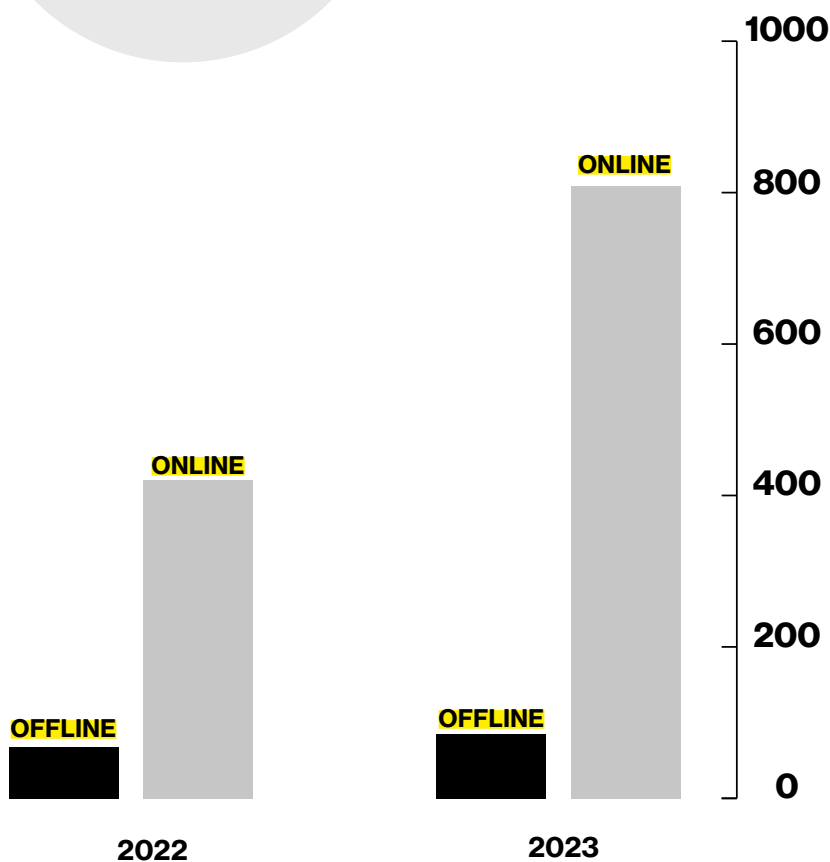
Typ incydentów

Podstawowa kategoryzacja dzieli incydenty na zdarzenia fizyczne i te, które miały miejsce w Internecie. W 2023 roku odnotowaliśmy 85 incydentów offline oraz 809 online. W 2022 roku odnotowaliśmy 68 incydentów offline oraz 420 online.

Wykres 1.

Podział incydentów na online i offline w 2023.

Wykres 2.

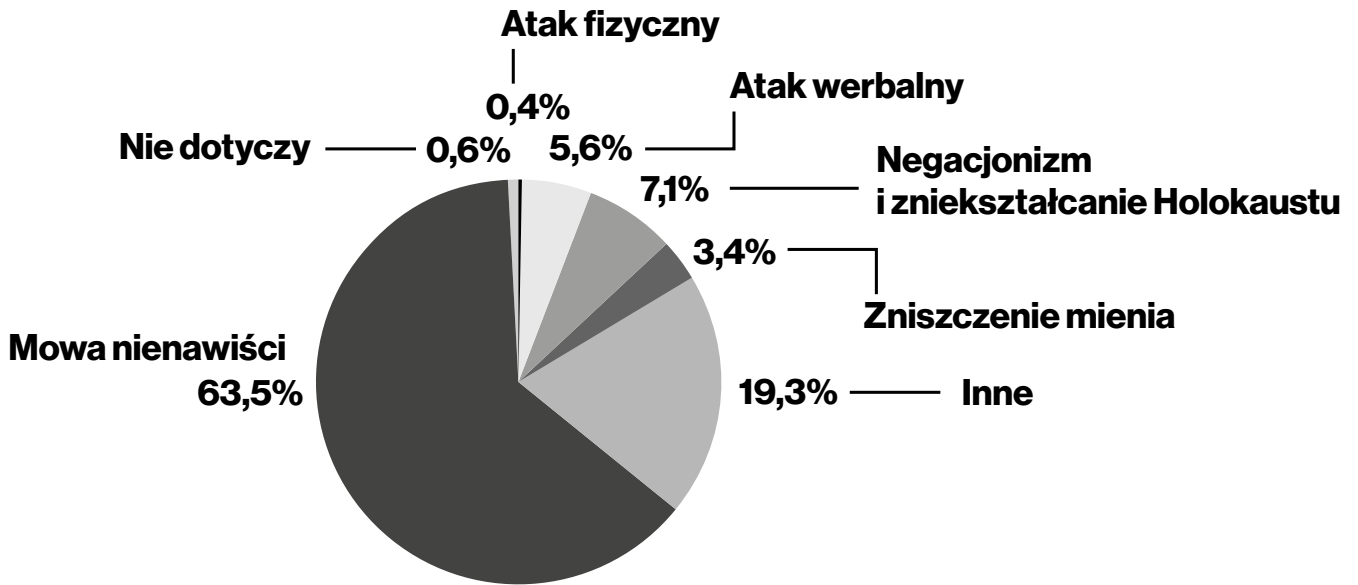
Porównanie ilości zgłoszeń z roku 2022 i 2023 roku.

Kategorie incydentów nadawane przez osoby zgłaszające już na poziomie platformy, według których dokonywany jest pierwszy podział incydentów.¹⁵

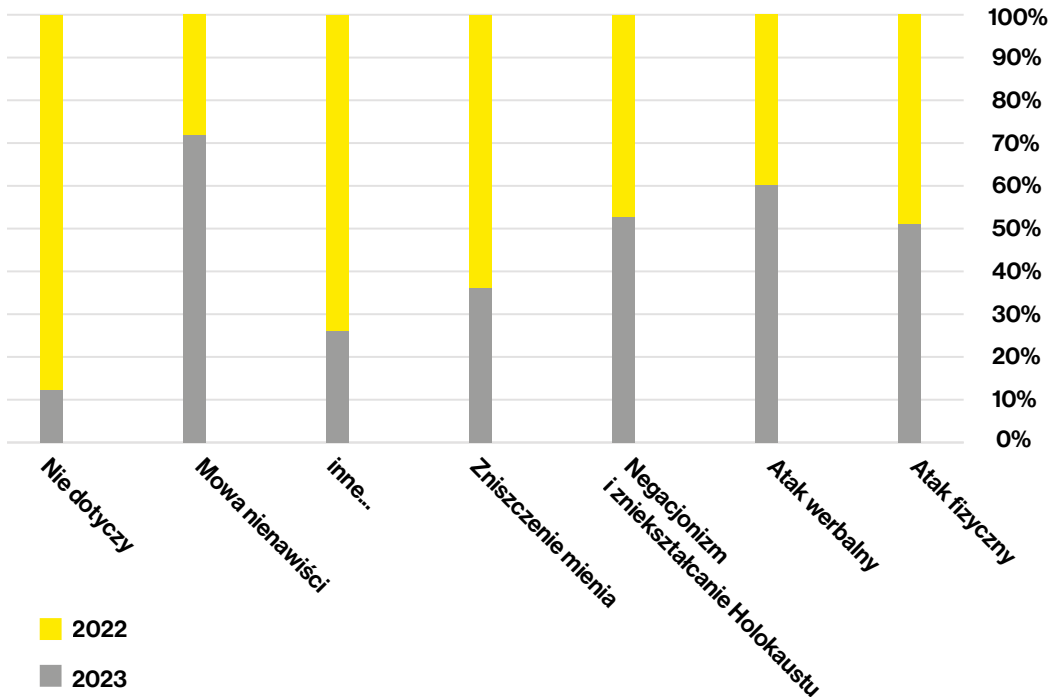
kategoria	liczba incydentów w 2023	liczba incydentów w 2022
atak fizyczny	4	2
atak werbalny	58	20
negacjonizm i zniekształcanie prawdy historycznej o Holokauście	73	34
zniszczenie mienia	35	32
mowa nienawiści	654	293
inne – nie wypełniające przesłanek założonych w metodologii	199	133
nie dotyczy	6	6

Tabela 1. Porównanie ilościowe incydentów na tle antysemickim w 2022 i 2023 roku

¹⁵ Każdy zgłoszony incydent jest weryfikowany przez zespół ekspercki.

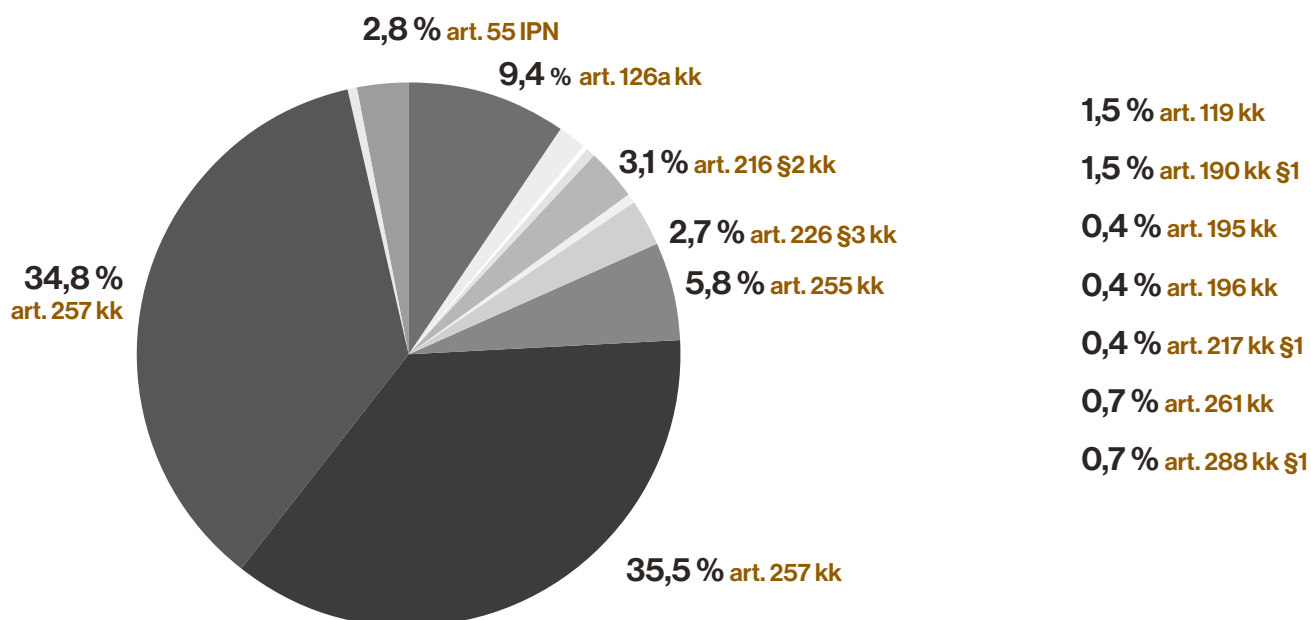

Wykres 3.
Kategorie incydentów
na tle antysemitycznym
w 2023 roku.

Wykres 4.
Porównanie procentowe
incydentów na tle
antysemitycznym
w 2022 i 2023 roku.

Kolejnym krokiem w analizie incydentu jest ustalenie, czy doszło do naruszenia polskich przepisów Kodeksu karnego. W tym celu zespół ekspertów i ekspertek oraz prawniczek i prawników przypisuje odpowiednie kwalifikacje prawne incydentowi. Poniższy wykres prezentuje konkretne przepisy prawa, które zostały naruszone w incydentach zgłoszonych w roku 2023.

Wykres 5.

Przepisy naruszone w incydentach antysemitycznych zgłoszonych w 2023 roku.

Najczęściej występującym przestępstwem, bo aż w 256 przypadkach jest artykuł 257 Kodeksu karnego, zgodnie z którym „Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej, albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów narusza nietykalność cielesną innej osoby, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”¹⁶

Na drugim miejscu znajdują się przepisy artykułu 256 Kodeksu karnego, który naruszony został w 261 przypadkach, a który przewiduje: „Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”¹⁷

Trzeci jest artykuł 126a Kodeksu karnego, który złamany został w 69 przypadkach, a zgodnie z którym: „Kto publicznie nawołuje do popełnienia czynu określonego w art. 118, 118a, 119 § 1, art. 120-125 lub publicznie pochwała popełnienie czynu określonego w tych przepisach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”¹⁸

Trzeba zaznaczyć, że incydenty będące przestępstwem często naruszały więcej niż jeden z przepisów Kodeksu karnego.

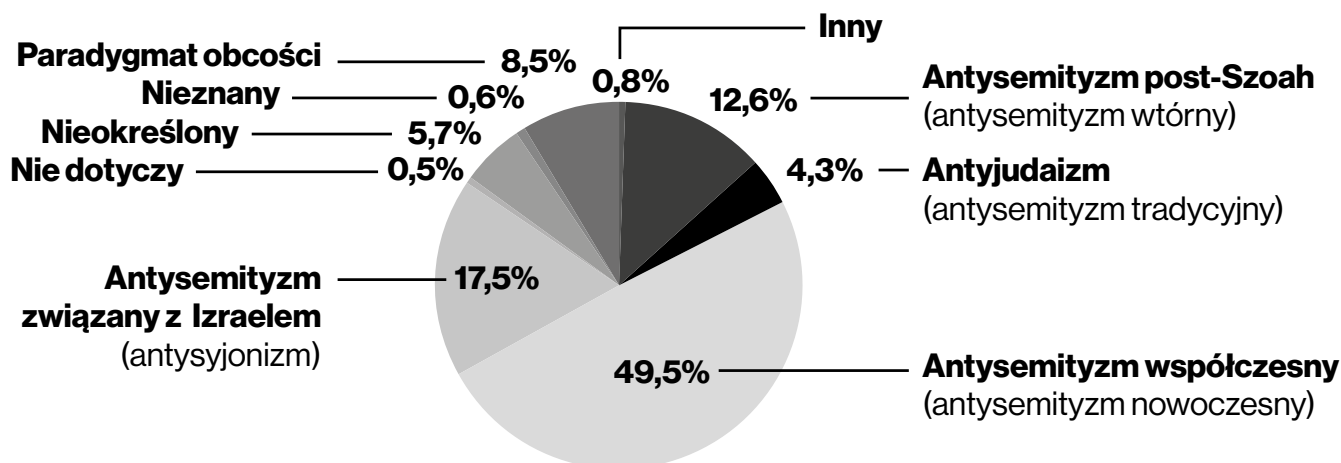
16 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553

17 Ibidem

18 Ibidem

Formy antysemityzmu

Ocena, czy zgłaszane incydenty mają charakter antysemicki jest dokonywana na podstawie operacyjnej definicji Antysemityzmu IHRA. Jednakże złożoność tego zjawiska wymaga dalszej analizy, dlatego w kolejnym kroku opisywane są formy, w jakich antysemityzm się wyraża. Jeden incydent może obejmować kilka typów motywacji antysemickich.

Wykres 6.

Formy antysemityzmu w incydentach o podłożu antysemickim w 2023 roku.

W największej liczbie incydentów, tj. w 626 przypadkach, zaobserwowano występowanie antysemityzmu współczesnego, wyrażający się w teoriach spiskowych, obelgach czy antysemickich uprzedzeniach. W 221 przypadkach mieliśmy do czynienia z antysemickim związanym z Izraelem (antysyjonizm). W 159 przypadkach mieliśmy do czynienia z incydentami zakwalifikowanymi jako antysemityzm post-Szoah (antysemityzm wtórny).

Monitorując przypadki antysemityzmu, zarejestrowaliśmy także sytuacje dyskryminacji krzyżowej, do której doszło w 34% zgłoszonych incydentów. Zgodnie z naszą kategoryzacją, najszerszą grupą były przypadki oznaczone jako „kategoria inna”, występująca w 86 sytuacjach. Najczęściej pojawiającą się przestanką dyskryminacyjną w tej kategorii była przestanka antyukraińska. Na drugim miejscu, co do częstotliwości występowania, znalazły się incydenty związane z seksizmem (46 incydentów). Trzeci pod względem ilości przypadków był rasizm. W tej kategorii zanotowaliśmy 32 incydenty.

Lokalizacja incydentów o podłożu antysemitycznym

Najwięcej incydentów offline w 2023 roku zostało zgłoszonych w województwie mazowieckim. Odnotowano tu 41 przypadków, co stanowi 48,24% zgłoszeń incydentów w przestrzeni fizycznej, z czego 38 incydentów miało miejsce w Warszawie.

województwo	liczba incydentów
opolskie	1
śląskie	1
dolnośląskie	6
podkarpackie	2
pomorskie	2
podlaskie	3
lubelskie	2
lubuskie	2
małopolskie	23
mazowieckie	41
zachodnio-pomorskie	2

Tabela 2.

Lokalizacje incydentów o podłożu antysemitycznym w 2023 roku.

5. Przykłady incydentów o podłożu antysemickim

Poniższe przykłady incydentów zostały wybrane spośród zdarzeń zgłoszonych nam w 2023 roku, aby zobrazować jak najszersze spektrum zdarzeń nadesłanych na platformę zglosantysemityzm.pl. pogrupowane są one zgodnie z kategoriami metodologii. Ukazują zarówno przestępstwa z nienawiści - naruszające przepisy Kodeksu karnego - jak i incydenty antysemickie oraz mowę nienawiści, gdzie opisane czyny nie są zagrożone karą, są jednak przejawem poglądów antysemickich ich sprawców.

Przemoc fizyczna

- W Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej w trakcie uroczystości zapalenia świec chanukowych poseł na Sejm IX i X kadencji, prezes Konfederacji Korony Polskiej (wchodzącej w skład partii politycznej Konfederacja Wolność i Niepodległość) Grzegorz Braun, naruszył nietykalność osobistą jednej z członkiń społeczności, która próbowała powstrzymać go przed zgaszeniem świecznika, Chanukiji. Doszło do naruszenia nietykalności osobistej oraz prysnięcia proszkiem gaśnicy w jej twarz.¹⁹

Atak

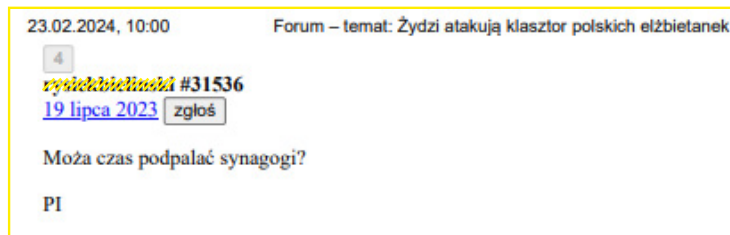
- Młody mężczyzna opluł członkinię społeczności żydowskiej i krzyknął na nią „Żydówka!”.
- Wychodzącemu z supermarketu młodemu mężczyźnie zerwano z głowy kipe. Napastnik zaczął się śmiać. Towarzyszyła mu grupa innych młodych mężczyzn.

¹⁹ <https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,30499847,grzegorz-braun-zgasil-gasnica-swiece-chanukowa-w-sejmie.html> (dostęp:29.03.2024)

Grożba

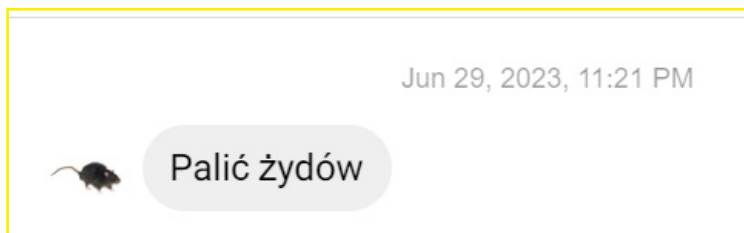
- Użytkownik serwisu X będący kandydatem z listy partii Konfederacja Wolność i Niepodległość, zamieścił publiczny post „Jutro o godz. 16:01 w @KancelariaSejmu wybuchnie BOMBA. Menora chanukowa wyleci w powietrze wraz z zapalającymi. To będzie MEGA wydarzenie. Do zobaczenia! #PolskiHamas”. Był to jeden z czterech wpisów z dnia 13.12.2023 nawołujących do użycia przemocy opublikowanych przez tą samą osobę jednego dnia. Posty zostały zamieszczone dzień po zgaszeniu chanukiji przez Grzegorza Brauna.
- W serwisie wpolityce.pl w sekcji komentarze jeden z użytkowników zamieścił wpis: „Można czas podpalać synagogi?” (Ryc. 1)

Ryc. 1.

Zrzut ekranu komentarza
na stronie internetowej
www.wpolityce.pl.

- Za pomocą komunikatora w serwisie Facebook jeden z użytkowników wysłał do Gminy Wyznaniowej Żydowskiej wiadomość o treści: „Palić żydów” (Ryc. 2).

Ryc. 2.

Zrzut ekranu komentarza
z strony internetowej
www.facebook.com

Zniszczenie mienia

We Wrocławiu kilku sprawców przewróciło chanukiję stojącą w miejscu publicznym oraz podpaliło flagę Izraela. Sprawcy zostali ujęci.

- Nieznani sprawcy roztrzaskali tablicę upamiętniającą na cmentarzu żydowskim we Włodawie (Ryc. 3).

Ryc. 3.

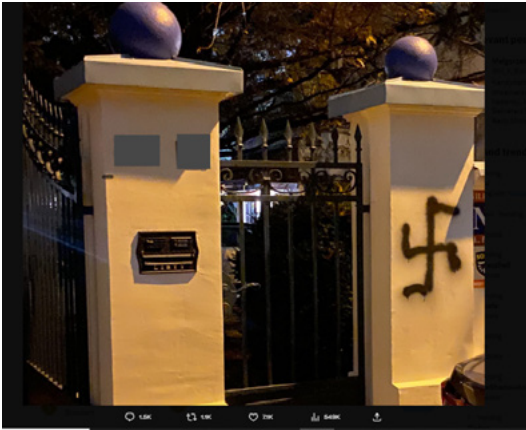
Zdjęcie zniszczonej tablicy na cmentarzu żydowskim we Włodawie.

- Dewastacja tablicy pamiątkowej na cmentarzu żydowskim w Bielsku Podlaskim. Na tablicy sprayem namalowano swastykę (Ryc. 4).

Ryc. 4.

Zdjęcie tablicy pamiątkowej na cmentarzu żydowskim w Bielsku Podlaskim.

- Senatorka XI kadencji i Marszałkini Senatu, Kidawa Błońska poinformowała w swoich mediach społecznościowych²⁰ o namalowaniu swastyki na ogrodzeniu jej domu (Ryc. 5).

Ryc. 5.

Zrzut ekranu zdjęcia na stronie internetowej www.twitter.com.

- W Krynicy Morskiej, przy mołu ujawniono graffiti przekreślonej gwiazdy Dawida obok symbolu Obozu Narodowo - Radykalnego (ONR) (Ryc. 6).

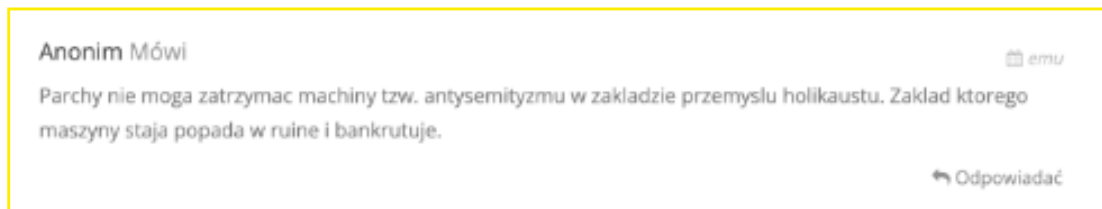
Ryc. 6.

Zdjęcie graffiti w Krynicy Morskiej.

²⁰ https://twitter.com/M_K_Blonska/status/1724869445108093248 (dostęp 21.03.2024)

Zachowanie znieważające

- Na stronie internetowej wprawo.pl prowadzonej Jacka Międlara, byłego księdza skazanego w przeszłości za znieważanie oraz nawoływanie do nienawiści na tle różnic wyznaniowych i narodowościowych²¹, pod artykułem o powrocie wycieczek izraelskich do Polski na mocy polsko-izraelskiego porozumienia z marca 2023 r. anonimowy użytkownik zamieścił wpis: „Parchy nie mogą zatrzymać maszyny tzw. antysemityzmu w zakładzie przemysłu holokaustu. Zakład którego maszyny stają popada w ruiny i bankrutuje.” (Ryc. 7).

Ryc. 7.

Zrzut ekranu komentarza ze strony internetowej wprawo.pl

- Przed synagogą w Krakowie, mężczyzna w średnim wieku wykrzyczał w kierunku kobiety ze społeczności żydowskiej: „Żydowskie jebane kurwy!”

²¹ Były ksiądz Jacek Międlar, nazywany „duszpasterzem nacjonalistów”. Po nałożonym na niego zakazem wypowiedzania się w mediach, w 2016 r. opuścił Zgromadzenie Książy Misjonarzy, i wystąpił ze stanu kapłańskiego. Obecnie jest znany ze swojej aktywności medialnej na swoim portalu informacyjnym i kanale YouTube. Został skazany m.in. na rok ograniczenia wolności za antysemickie wypowiedzi, które sąd uznał za przejaw nawoływania do nienawiści. <https://www.newsweek.pl/opinie/ks-jacek-miedlar-kontrowersje-miedlar-u-pospieszalskiego/5lwlosm> (dostęp: 29.03.2024)

- Wpis w serwisie społecznościowym użytkownika: „parchy zabrały Poznaniakom pływalnię, bo mieli odbudować synagogę z hotelem a te głupie goje nie rozumieją, że to oni mają pokryć koszty za holocaust narodu parchatego” (Ryc. 8).

Ryc. 8.

Zrzut ekranu z wpisem z serwisu

www.twitter.com.

- Odpowiedzi na post @Jewish_pl dotyczący rocznicy pogromu w Jedwabnem:²² „Czy każdy żyd kłamstwo ma we krwi ? (Ryc. 9)

Ryc. 9

Zrzut ekranu z wpisem z serwisu

www.twitter.com.

²² „W Jedwabnem 10 lipca 1941 r. miejscowi Polacy spalili w stodole oraz zamordowali w jej okolicy prawie wszystkich tutejszych Żydów, łącznie ponad tysiąc osób. Spośród wielu innych mordów popełnionych na Białostocczyźnie i w Łomżyńskim latem 1941 r. ten wyróżnia liczba ofiar oraz liczba osób postawionych po wojnie przed sądem, uznanych za współwinnych śmierci Żydów lub od tego zarzutu uwolnionych. W całym materiale dowodowym wspomina się aż o 102 mieszkańcach Jedwabnego i najbliższych okolic, którzy albo brali udział w zbrodni albo byli jej bezpośrednimi świadkami.” Więcej na: <https://www.jhi.pl/artykuly/masowe-mordy-ludnosci-zydowskiej-jedwabne,661>

Propaganda masowa

W 2023 roku odnotowaliśmy wzrost przypadków propagandy masowej²³ w formie masowych mailingów do organizacji żydowskich w Polsce, jak również na skrzynki mailowe liderów i liderów społeczności żydowskiej. Zarejestrowaliśmy 94 incydenty masowego mailingu. Poniżej znajdują się grafiki, jakie dnia 23 lutego 2023 roku drogą mailową przesłano na adres Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent. Na zdjęcie jest naniesiony napis „medal za współpracę z niemieckim okupantem”. (Ryc. 10)

Ryc.10.

Plik graficzny przesłany drogą mailową na adres Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent.

²³ Ta kategoria, zgodnie ze stosowaną metodologią, obejmuje masowo produkowaną literaturę antysemityczną, która jest dystrybuowana w dużych ilościach. Może to obejmować pojedynczą masową wysyłkę lub wielokrotne wysyłki indywidualne, ale musi wiązać się z wielokrotnym wykorzystywaniem tego samego tekstu. Różni się od jednorazowych przypadków nienawistnej korespondencji skierowanej do osób indywidualnych lub organizacji, które kwalifikujemy jako zachowania znieważające lub groźby.

6. Podsumowanie

Antysemityzm stanowi kompleksowe zjawisko, które nie ogranicza się do określonych środowisk ani form manifestacji. Analiza zgłaszanych przypadków wykazuje różnorodność jego przejawów, obejmujących bezpośrednie ataki, nękanie oraz akty niszczenia miejsc związanych ze społecznością żydowską. A także pod postacią mowy nienawiści w przestrzeni offline jak i online. Skierowany jest do osób ze społeczności żydowskiej, ale też przeciwko osobom i organizacjom za Żydów uznawanych lub z nimi utożsamianych. Publiczne aktywności wywołują oskarżenia polskich Żydów o nielojalność i niewdzięczność wobec „rdzennych Polaków”. Wyrażane np. poprzez publikowanie wpisów o treści: ”Polska nie jest żydowska, ale żydzi czują się jakby była ich prywatną korporacją, gdzie pracują niewierni goje, których mogą smagać kredytowym batem! Raus. Żydzi muszą wiedzieć gdzie ich miejsce”(Ryc. 11)

Ryc. 11.
Zrzut ekranu z wpisem
z serwisu
www.twitter.com.

Antysemityzm jest również wykorzystywany w głównym nurcie debaty publicznej i politycznej. W 2023 roku był szeroko wykorzystywany w trakcie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej RP, o czym szerzej w raporcie „Monitoring nienawistnych treści podczas wyborów parlamentarnych 2023”²⁴. Znaczący wzrost publikowanych treści o charakterze antysemickim przełożył się bezpośrednio na wzrost zarejestrowanych zgłoszeń incydentów.

Wśród najczęściej pojawiających się tendencji wyodrębniliśmy takie jak:

- wykorzystywanie symbolicznej i stereotypowej figury Żyda,
- bycie Żydem lub pochodzenie żydowskie, także te domniemane jako „abstrakcyjny symbol ujemny²⁵” i największa obelga,
- negacjonizm i zniekształcanie prawdy historycznej o Holokauście,
- wykorzystywanie teorii zastąpienia oraz innych teorii spiskowych.

Znaczna część ze zgłaszanych nam incydentów w mediach społecznościowych to treści o charakterze dezinformacyjnym i często publikowane przez konta charakteryzujące się cechami „kont trolli”, co wskazuje na ich zorganizowaną działalność.

Z niepokojem odnotowaliśmy też incydenty w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej w trakcie uroczystości zapalenia świec chanukowych, a także internetowej nagonki skierowanej w stronę członkini społeczności żydowskiej oraz całej społeczności w Polsce, wspieranej użyciem hashtagu **#stopjudaizacjipolski**.

---

24 O czym szerzej piszemy w raporcie ”Monitoring nienawistnych treści podczas wyborów parlamentarnych 2023 - raport” : Raport. pod red. J. Grabarczyk - Anders, M.H.Winiewski, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2024.

<https://czulent.pl/monitoring-nienawistnych-tresci-podczas-wyborow-parlamentarnych-2023>

25 „Antysemityzm nie jest poglądem. Podręcznik dla edukatorów i edukatorek”, pod red. A.Makówka-Kwapisiewicz, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2016.

<https://czulent.pl/antysemityzm-nie-jest-pogladem-podrecznik-dla-edukatorow-i-edukatorek>

Ryc. 12. Treść wpisu: „ŻYDPSTWO zlązło się do Warszawy na marsz do boju ostatniego w amoku NIENAWIŚCI stadnej i WULGARYZMÓW, nawet ich dzieci krzyczą bojowo PIS do diabła!, zamiast argumentó polit.wulgaryzmy, żydzi ci okropnie #prymitywizują, #chamieją Polskę. To jest #zaŻydzenie! #StopJudaizacjiPolski”

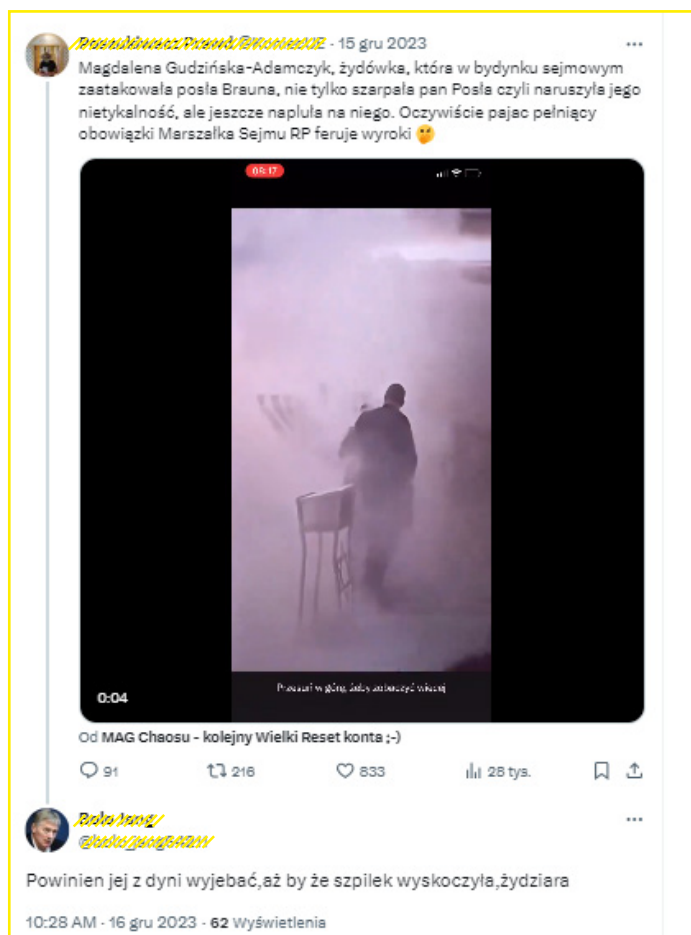
Ryc. 12.
Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 13. Treść wpisu:
„I co z tego? Jebać Żydów,
do gazu z nimi”.

Ryc. 13.
Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 14. Treść wpisu:” powinien jej z dyni w***bać, aż by że szpilek wyskoczyła, żydziara”.

Ryc. 14.

Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Z analizy nadesłanych zgłoszeń incydentów antysemitycznych, jakie miały miejsce w 2023 roku, wyłania się obraz Żyda, jako symbolicznego „obcego”, którego obwinia się o doświadczane zło i nieszczęścia. Wykorzystywany jest do wyładowania frustracji oraz do wyrażania negatywnych opinii, a także lęków. Nieistotne jest, co się krytykuje - zorganizowany terrorystyczny atak Hamasu na Izrael i eskalację konfliktu Izraelsko-Palestyńskiego, Wojnę w Ukrainie, rosnące ceny, politykę europejską, imigrantów na białoruskiej granicy, COVID, szczepionki - wciąż wraca się do „symbolicznego Żyda” i antysemitycznych kalek oraz stereotypów powtarzanych od dziesięcioleci (Ryc.15, Ryc. 16).

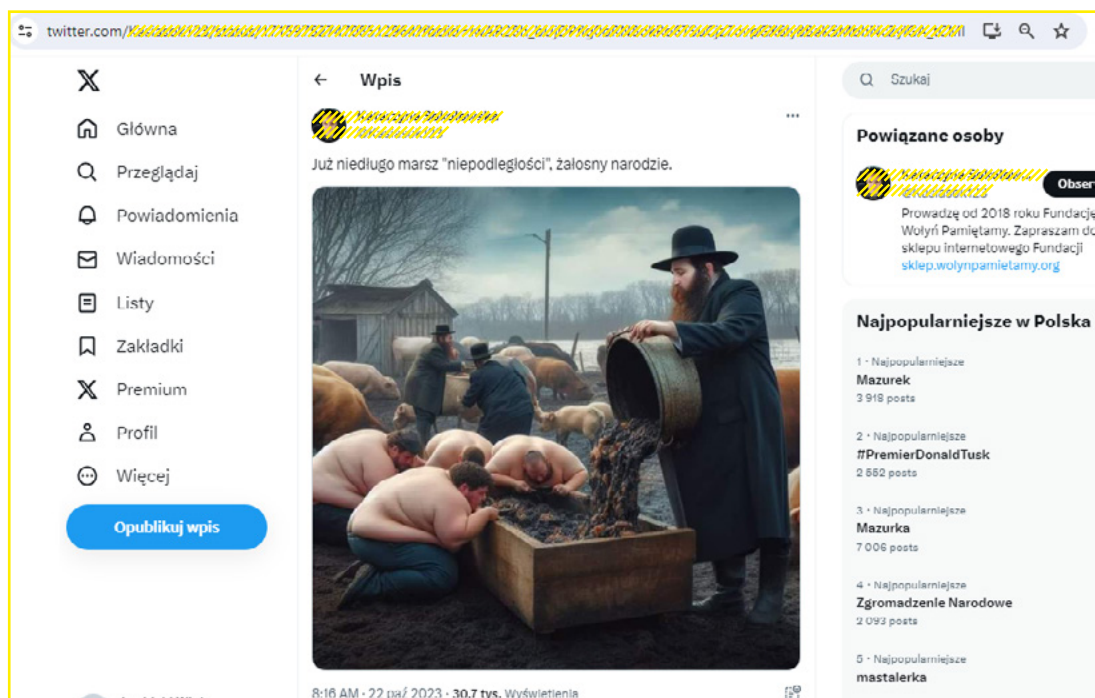

Ryc. 15.

Zrzut z ekranu grafiki z serwisu www.facebook.com.

Ryc 16.

Treść wpisu: „Już niedługo marsz „niepodległości”, żalosny narodzie”.

Ryc. 16.

Zrzut z ekranu grafiki z serwisu www.twitter.com.

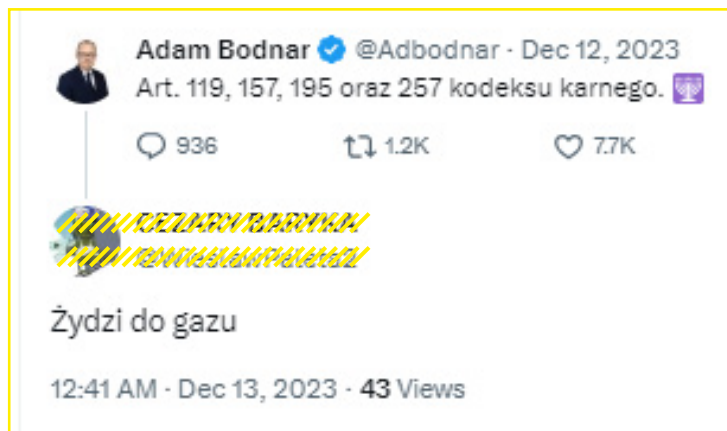
Obserwujemy również wyraźne traktowanie samego słowa „Żyd” jako obelgi, co prowadzi do jego wielokrotnego wykorzystywania w różnych kontekstach, włączając w to nieustannie formy „antysemityzmu stadionowego czy kibicowskiego”. (Ryc. 17)

Ryc. 17. Napis na ścianie budynku w Krakowie.

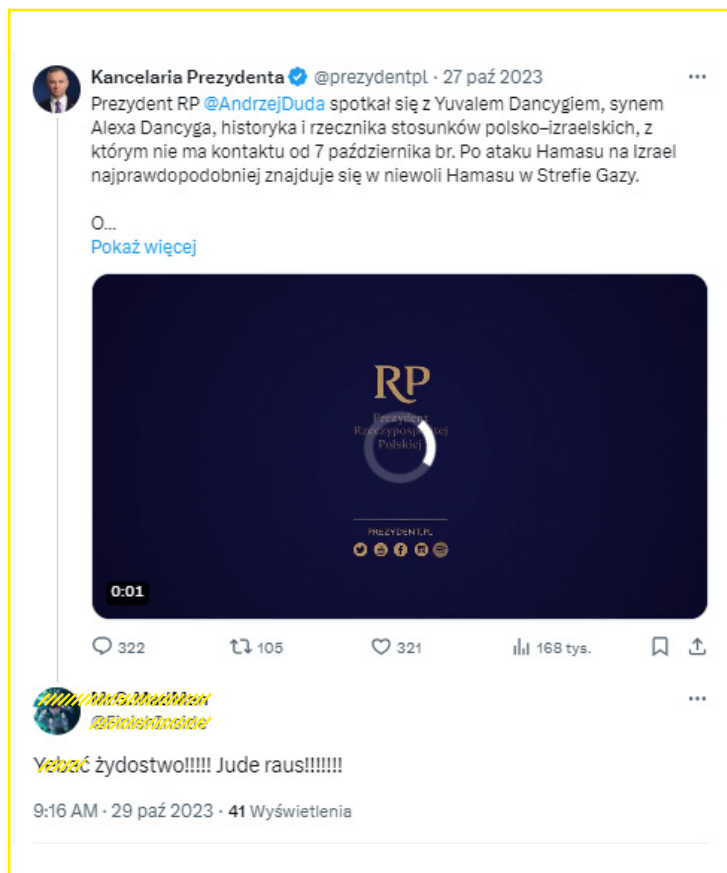
Wzbudza nasz niepokój brak reakcji na antysemickie komentarze pod postami znanych polityków i polityczek czy osób publicznych (Ryc. 18, Ryc. 19). Treści te nie są usuwane przez serwisy internetowe, ani przez moderatorów kont polityków i polityczek czy osób publicznych, nawet po zgłoszeniu ich. Brakuje zdecydowanej, negatywnej reakcji na antysemityzm i mowę nienawiści w sferze publicznej. Nie ma także wystarczającej świadomości, czym tak naprawdę antysemityzm jest. Zasadnym więc powinno być upowszechnianie oraz wykorzystywanie w edukacji formalnej i zawodowej, operacyjnej Definicji Antysemityzmu IHRA.

Ryc. 18. treść wpisu: „Żydzi do gazu”

Ryc. 18. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

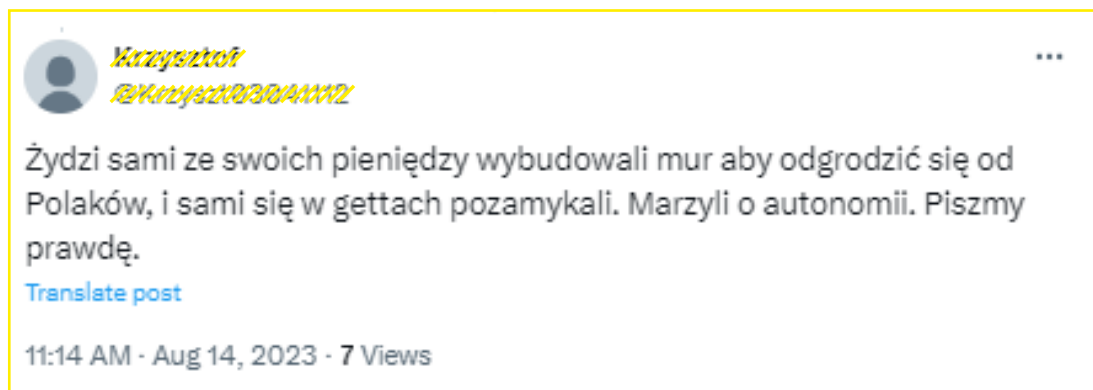
Ryc. 19. Treść wpisu: „Yeha!ć żydostwo!!!! Jude raus!!!!!!!”.

Ryc. 19. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

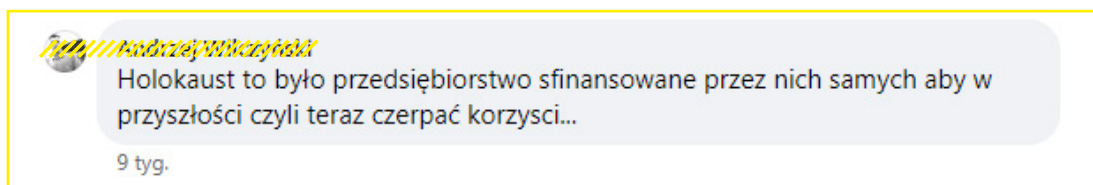
Najczęściej spotykaną formą antysemityzmu w analizowanych incydentach był antysemityzm współczesny, który przede wszystkim wyraża się w teoriach spiskowych, oskarżających Żydów o posiadanie szczególnej władzy politycznej lub ekonomicznej, często łączony z paradygmatem antysemickiej odmienności, przedstawiający Żydów, jako element obcy i wrogi polskiemu społeczeństwu. Rzadsze, niemniej tak samo niepokojące, są inne formy antysemityzmu, jakie zaobserwowane zostały w zgłaszanych incydentach, np. antysemityzm post-Szoah (antysemityzm wtórny) - wyrażający się w negowaniu i zniekształcaniu Holocaustu, ale także w gloryfikacji nazizmu (Ryc. 17, Ryc. 18). Treści wprost negujące Holocaust w raporcie z 2022 nie pojawiały się, ponieważ nie były zgłaszane.

- Ryc. 17. Treść wpisu:” Żydzi sami ze swoich pieniędzy wybudowali mur aby odgrodzić się od Polaków, i sami się w gettach pozamykali. Marzyli o autonomii. Piszmy prawdę”

Ryc. 17. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

- Ryc. 18. Treść wpisu:” Holocaust to było przedsiębiorstwo sfinansowane przez nich samych aby w przyszłości czyli teraz czerpać korzyści...”.

Ryc. 18. Zrzut z ekranu wpisu z serwisu www.facebook.com.

W czasach, gdy odchodzą ostatni świadkowie Holocaustu, niezwykle istotnym jest przeciwdziałanie nacjonalizmowi i zniekształcaniu historii ludobójstwa, a w szczególności pseudonaukowym, antysemitycznym publikacjom, przywołującym na myśl słowa profesora Mariana Turskiego – ocalałego z Holocaustu – Auschwitz nie spadło z nieba²⁶.

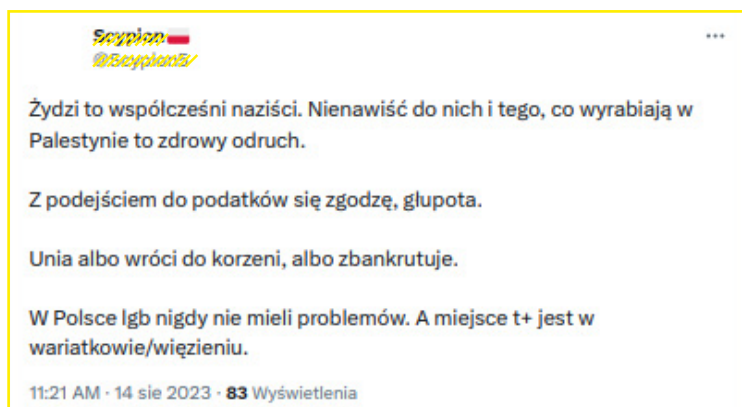
Wydawnictwo 3DOM, wg. ekspertów oceniane za radykalne (ma w swojej ofercie ponad 80 antysemitycznych publikacji) oraz wydawnictwo podobnego profilu Magna Polonia zachęcają do zakupu publikacji w mediach społecznościowych i portalach sprzedażowych. Warto nadmienić, że właściciel wydawnictwa 3Dom otrzymał miejsce na liście wyborczej do Sejmu z listy komitetu wyborczego „Konfederacja Wolność i Niepodległość”.

W 2023 roku znacząco wzrosła liczba incydentów związana z formą antysemityzmu, jaką jest antysemityzm związany z Izraelem. W incydentach zarejestrowanych w 2023 pojawiała się ona w kontekście działań państwa Izrael (Ryc. 19), czy aktywności Ambasady Izraela w Polsce. Poniżej przykład komentarza zamieszczonego pod postem Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie przedstawiającym relację z uroczystości podpisania deklaracji przyjęcia przez prezydenta Rafała Trzaskowskiego operacyjnej definicji antysemityzmu IHRA (Ryc. 20). Najwięcej tego typu incydentów zarejestrowaliśmy po ataku terrorystycznym Hamasu na państwo Izrael. Trendom i przedstawianym narracjom poświęcamy osobny podrozdział publikacji - Antysemityzm po 7 października 2024.

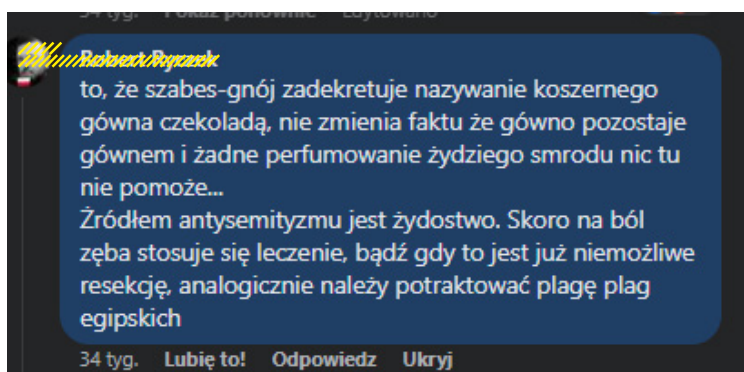
26 Przemówienie Mariana Turskiego z okazji 75. rocznicy wyzwolenia byłego Niemieckiego Nazistowskiego Obozu Koncentracyjnego i Zagłady Auschwitz-Birkenau (<https://tvn24.pl>), 27 stycznia 2020 roku, Oświęcim (dostęp z dn. 18.04.2022) <https://tvn24.pl/magazyn-tvn24/nie-badzcie-obojetni-kiedy-jakakolwiek-wladza-narusza-przyjete-umowy.276.4844>

- Ryc. 19. Treść wpisu: „Żydzi to współcześni naziści. Nienawiść do nich i tego, co wyrabiają w Palestynie to zdrowy odruch. Z podejściem do podatków się zgodzę, głupota. Unia albo wróci do korzeni, albo zbankrutuje. W polsce lgbt nigdu nie mieli problemów. A miejsce t+ jest w wariatkowie/więzieniu.”

Ryc. 19.
Zrzut ekranu z wpisem
z serwisu www.twitter.com.

- Ryc. 20. Treść wpisu: „to, że szabes-gnój zadekretuje nazywanie koszerne gówna czekoladą, nie zmienia faktu że gówno pozostaje gównem i żadne perfumowanie żydziego smrodu nic tu nie pomoże...Źródłem antysemityzmu jest żydostwo. Skoro na ból zęba stosuje się leczenie, bądź gdy to jest już niemożliwe resekcją, analogicznie należy potraktować plagę plag egipskich”.

Ryc. 20.
Zrzut z ekranu wpisu
z serwisu
www.facebook.com.

7. Przejawy antysemityzmu po 7 października 2023

Żydowskie organizacje alarmują, że po ataku terrorystycznym Hamasu na państwo Izrael zgłoszenia o incydentach antysemitycznych, takich jak ataki, nękanie czy przejawy mowy nienawiści w przestrzeni internetowej, zanotowały dramatyczny wzrost w społecznościach żydowskich na całym świecie.

W Polsce, raporty incydentów antysemitycznych zgłaszanych na platformę zglosantysemityzm.pl przez społeczność żydowską od października 2023 wzrosły o 800% w stosunku do raportów z miesiąca poprzedniego. Miesiące październik i listopad były miesiącami, w czasie których, społeczność żydowska, z różnych powodów nie zgłaszająca wcześniej incydentów antysemitycznych, przesłała nam najwięcej zgłoszeń od momentu powstania platformy www.zglosantysemityzm.pl. Dotyczyły one zarówno incydentów offline i online.

Co interesujące, antysemityczne hasła pojawiły się od razu po ataku terrorystycznym Hamasu na państwo Izrael, zanim ten zdołał w jakikolwiek sposób odpowiedzieć.²⁷

---

²⁷ „(...) szczególnie warto zwrócić uwagę na poziom treści nienawistnych (HEJTU). Treści te od momentu wybuchu otwartego konfliktu korelują wyraźnie z treściami związanymi z konfliktem. Dodatkowo ich gwałtowny wzrost możemy zaobserwować już pierwszego dnia, graba (czyli gdy terroryści z Hamasu dokonali ataku terrorystycznego, natomiast pierwsze informacje o poważniejszych działaniach odwetowych (nalotach) pojawiły się w mediach dopiero w poniedziałek 9.10.2023.” Monitoring nienawistnych treści podczas wyborów parlamentarnych 2023: Raport; pod red. J. Grabarczyk - Anders, M.H.Winiewski, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2024.

Wśród najczęściej pojawiających się narracji w pierwszych tygodniach konfliktu należy wyszczególnić:

- Rozpowszechnianie narracji, że Żydzi z ofiar Holokaustu stali się sprawcami. Wykorzystuje się określenie „holokaust Palestyny” oraz rozpowszechnia się treści osób bijących brawo po ataku odwetowym na Gazę.
- Izraelczycy sprowokowali ten konflikt - „oni są temu winni”.
- Manipulację poprzez fałszywe skojarzenia, takie jak utożsamianie Izraela z nazi-stami, Hamasu z Palestyną oraz Palestyńczyków z eksterminacją przez Żydów. Dodatkowo, używa się obrazów z Holokaustu w kontekście niepowiązanym, na przykład zestawiając je ze zdjęciami i obrazami nierozpoznanych ofiar.
- Kategoryzowanie Żydów jako tchórzliwych i egoistycznych, którzy według tego przekazu zawsze wybierają ucieczkę zamiast obrony własnych interesów.
- Praktyka wykorzystywania oraz modyfikacji teorii spiskowych. Wykorzystanie tych narracji miało na celu wywołanie silnych emocji niechęci do Żydów oraz szerzenie treści o charakterze dezinformacyjnym i polaryzującym postawy społeczne.

Przeprowadziliśmy monitoring propalestyńskich demonstracji, które miały miejsce w wielu miastach Polski. W 13 z nich odnotowaliśmy przypadki zachowań o charakterze antysemickim, manifestujące się m.in. poprzez umieszczanie antysemickich haseł na transparentach, powielających i wykorzystujących język oraz hasła organizacji terrorystycznej Hamas. Antysemityzm przeniknął do przestrzeni publicznej i został zauważony również w mediach społecznościowych, często pod osłoną ideologii antysemickiej, propagując w efekcie likwidację państwa Izrael z mapy świata, jak to miało miejsce w przypadku hasła „From the river to the sea Palestine will be free” (Od rzeki do morza Palestyna będzie wolna).

8. Konta hurtownicze

Od 2022 roku monitorujemy i analizujemy treści publikowane i rozpowszechniane przez organizacje skrajne oraz konta użytkowników których głównym celem jest rozpowszechnianie treści o charakterze nienawistnym czy dezinformacyjnym. Na potrzeby raportu nazywamy je kontami hurtowniczymi.

Charakterystyczne dla właścicieli tych kont jest to, że większość publikowanych przez nich treści ma charakter antysemicki lub/i multiplikują te same treści w różnych serwisach społecznościowych, a także na stronach internetowych, które deklarują, że nie usuwają treści o charakterze nienawistnym, np. www.banbye.com czy gloria.tv.

Dla części użytkowników, publikowanie treści o antysemickim charakterze ma wymiar swoistej działalności gospodarczej i przynosi realne dochody poprzez udział w zrzutkach, czy bezpośrednim wspieraniu finansowym przez indywidualnych użytkowników.

Prezentujemy kilka wpisów kont o charakterze hurtowniczym (Ryc. 20, Ryc. 21, Ryc. 22).

- Ryc. 20. Treść napisu na zdjęciu:
„Antysemityzm jest najgorszą rzeczą na świecie zaraz po żydach”

Ryc. 20.

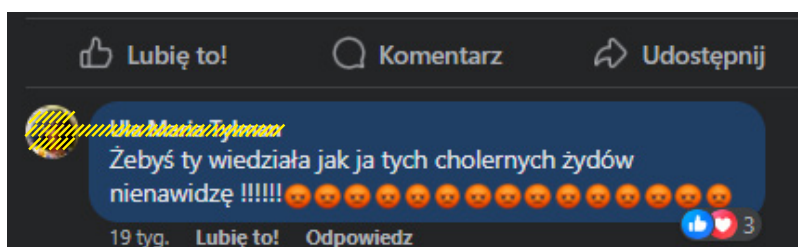
Zrzut z ekranu ekranu wpisu z serwisu www.twitter.com

- Ryc. 21. Treść wpisu: „kocham go to jest muj idol ideologie przetrwały!!!! jebać żydów są zagrożeniem dla nowoczesnego neo nazistowskiego świata SIEG HEIL SIEG HEIL SIEG HEIL”

Ryc. 21 Zrzut z ekranu wpisu z serwisu www.twitter.com

- Ryc. 22 Treść wpisu:” Żebyś ty wiedziała jak ja tych cho***nych żydów nienawidzę!!!!!!”

Ryc. 22. Zrzut z ekranu komentarza z serwisu www.facebook.com.

9. Podejmowane działania Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent

W 2023 w ramach platformy www.zglosantysemityzm.pl uruchomiliśmy infolinię (tel.12-400-00-08) oraz poradnictwo dla osób doświadczających incydentów o charakterze antysemickim. Udzieliliśmy wsparcia oraz pomagaliśmy gromadzić materiał dowodowy osobom doświadczającym przestępstw motywowanym nienawiścią.

Na podstawie incydentów, które zostały do nas zgłoszone za pośrednictwem platformy www.zglosantysemityzm.pl oraz pochodzących z monitoringu zespołu, **złożyliśmy zawiadomienia do Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa w 8 sprawach, w których ustaliliśmy tożsamość 42 sprawców przestępstw motywowanych antysemityzmem.**

10. Opis projektu „Kompleksowa Strategia Przeciwdziałania Antysemickiej Mowie Nienawiści w Przestrzeni Publicznej”

Projekt realizowany przez Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, ma na celu stworzenie i wdrożenie kompleksowej strategii przeciwdziałania antysemickiej mowie nienawiści w przestrzeni publicznej. Inicjatywa ta wynika z potrzeby zwiększenia świadomości na temat szkodliwości mowy nienawiści motywowanej antysemityzmem i zapewnienia efektywnych metod reagowania na takie zachowania.

W ramach realizacji tego trzyletniego projektu Żydowskie Stowarzyszenie Czulent dąży do osiągnięcia kluczowych celów:

- podniesienia świadomości społeczności żydowskiej na temat mowy nienawiści i jej skutków;
- wyposażenia tej społeczności w narzędzia do identyfikacji i zgłaszania mowy nienawiści, w tym tej rozpowszechnianej online oraz tej używanej w celach politycznych;

- stworzenia i wdrożenia mechanizmów wsparcia dla osób zgłaszających mowę nienawiści, która wypełnia znamiona przestępstwa z nienawiści;
- podejmowania działań rzeczniczych, by skuteczniej reagować na przypadki mowy nienawiści,
- budowania sojuszy wspierających przeciwdziałanie antysemityzmowi zarówno w przestrzeni internetowej, jak i poza nią;
- zwiększenia świadomości wśród decydentów politycznych i lokalnych władz na temat zagrożeń wynikających z mowy nienawiści.

Strategia projektu skupia się na trzech głównych filarach działania:

- **Pomoc prawna** – zapewnienie profesjonalnego wsparcia prawnego na każdym etapie postępowania karnego, od zgłoszenia przestępstwa po proces sądowy, aby minimalizować błędy proceduralne i wspierać ofiary.
- **Litygacja strategiczna i działania edukacyjne** – działania edukacyjne, organizacja konferencji, seminariów, warsztatów i promocja dobrych praktyk związanych z postępowaniem dotyczącym przestępstw z nienawiści.
- **Rzecznictwo i współpraca** – działania rzecznicze skierowane do aktorów politycznych, władz lokalnych i społeczności żydowskiej, a także tworzenie platformy wymiany doświadczeń z organizacjami pozarządowymi i przedstawicielami zawodów prawniczych.

Projekt ten ma za zadanie nie tylko zwalczanie antysemityzmu, ale również budowanie bardziej zjednoczonej, uświadomionej i bezpiecznej społeczności, gotowej do skutecznego przeciwdziałania mowie nienawiści.

Projekt sfinansowany został ze środków Fundacji „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość” (EVZ).

11. Opis organizacji

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent jest niezależną organizacją non profit, działającą zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, angażującą się przede wszystkim w działania rzecznicze.

„Czulent” podejmuje kompleksowe inicjatywy mające przeciwdziałać antysemityzmowi, w ramach których są opracowywane analizy i raporty dotyczące zjawiska antysemityzmu w krajach Grupy Wyszehradzkiej, zajmuje się również działaniami z obszaru litygacji strategicznej. Prowadzi platformę zglosantysemityzm.pl, umożliwiającą raportowanie incydentów i przestępstw o charakterze antysemickim oraz wsparcie prawne dla osób nimi pokrzywdzonych. Nasza platforma gromadzi profesjonalistów ze społeczności żydowskiej zarówno w Polsce, jak i za granicą. W ramach koalicji międzynarodowych – European Network on Monitoring Antisemitism (ENMA), Coalition to Counter Online Antisemitism (CCOA), European Network Countering Antisemitism Through Education (ENCATE) i European Network Against Racism (ENAR) – gromadzimy i promujemy dobre praktyki oraz rekomendujemy rozwiązania na poziomie europejskim.

11. Biogramy:

Piotr Kwapisiewicz – działacz społeczny, od ponad 17 lat zajmuje się rzecznictwem, partycypacją społeczną oraz przeciwdziałaniem antysemityzmowi, mowie nienawiści, przestępstwom z nienawiści jak i innym formom dyskryminacji. Stypendysta Minorities Fellowship, programu Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (OHCHR/UN). Absolwent Szkoły Liderów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Jako ekspert w obszarze przestępstw z nienawiści i mowy nienawiści, antysemityzmu współpracował z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR/OSCE), European Judicial Training Network. W ramach współpracy z instytucjami europejskimi i Policją prowadzi szkolenia w obszarze roli współpracy wielostronnej z perspektywy zarządzania bezpieczeństwem.

Działa na rzecz zwiększenia partycypacji mniejszości, szkoląc i inicjując koalicje, partnerstwa, współpracę organizacji mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych z administracją samorządową i rządową. W latach 2016-2021 członek Zespołu interdyscyplinarnego ds. współpracy na rzecz realizacji programu „Otwarty Kraków”. Autor raportów dotyczących włączania mniejszości w procesy decyzyjne, analiz dotyczących organizacji mniejszościowych oraz programów szkoleniowych z zakresu rzecznictwa i partycypacji dla aktywistów i aktywistek organizacji mniejszości narodowych i etnicznych. Obecnie pełni rolę prezesa zarządu Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent, żydowskiej organizacji rzeczniczej.

Anna Zielińska – ekspertka ds. tolerancji i niedyskryminacji. Członkini zarządu Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent, zajmującego się przestępstwami z nienawiści, mową nienawiści, antysemityzmem i rzecznictwem. Członkini Komitetu Sterującego Sieci ENCATE i członkini Komitetu Wykonawczego Międzynarodowej Rady Kobiet Żydowskich (ICJW). Członkini rady doradczej Centrum Zwalczenia Antysemityzmu i Nietolerancji w Belgradzie.

Pełniła funkcję doradcy ds. zwalczania antysemityzmu w OBWE/ODIHR oraz doradcy ds. zwalczania antysemityzmu w Gminie Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie. Ukończyła studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim i Cambridge British Law School, studia podyplomowe z zakresu polityki i historii Bliskiego Wschodu na Uniwersytecie w Tel Awiwie. Jej działalność rzecznicza rozpoczęła się od stypendium w biurze American Jewish Committee DC i kierowania dwiema konferencjami na temat Bliskiego Wschodu zorganizowanymi w Polsce dla AIPAC. Jest autorką publikacji na temat prawa międzynarodowego oraz tolerancji i niedyskryminacji.

Joanna Grabarczyk-Anders – aktywistka społeczna z piętnastoletnim doświadczeniem w obszarze mowy nienawiści, przestępstw motywowanych uprzedzeniami oraz bezpieczeństwa w sieci. Współtwórczyni kampanii Hejtstop. Ekspertka współpracująca z Żydowskim Stowarzyszeniem Czulent. Jej ekspertyza obejmuje prowadzenie badań, analiz oraz sporządzanie raportów dotyczących skali incydentów motywowanych nienawiścią, stosowania treści nienawistnych w kampaniach wyborczych, usuwania nielegalnych treści przez serwisy IT oraz zjawisk dezinformacji w mediach społecznościowych.

Specjalizuje się również w zagadnieniach dotyczących underreportingu w organizacjach mniejszościowych. Jako wykwalifikowana trenerka w dziedzinie bezpieczeństwa w sieci, mowy nienawiści oraz przestępstw z motywacji uprzedzeń, prowadzi szkolenia dla różnych grup zawodowych, w tym dla policji, adwokatów, administratorów treści oraz organizacji mniejszościowych. Jej obszarem zainteresowań jest również odpowiedzialność administratorów sieci za treści, zabezpieczanie i gromadzenie materiału dowodowego oraz ustalanie tożsamości sprawców przestępstw.

Bibliografia

Grabarczyk-Anders J. i Winiewski M.H. (red.), *Monitoring nienawistnych treści podczas wyborów parlamentarnych 2023: Raport*, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2024.

Makówka-Kwapisiewicz A., *Antysemityzm nie jest poglądem. Podręcznik dla edukatorów i edukatorek*, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2016.

P. Kwapisiewicz, A. Zielińska, *Definicja antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu na Rzecz Pamięci o Holokauście*. Opracowanie, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2022.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. o zasadach odpowiedzialności karnej (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553).

Zielińska A. (red.), *Antysemityczne incydenty w roku 2022. Badanie doświadczenia społeczności żydowskiej*, Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, 2023.

Zrozumienie antysemitycznych przestępstw z nienawiści i zapewnienie bezpieczeństwa społecznościom żydowskim. Praktyczny Przewodnik, Warszawa: Organization for Security and Co-operation in Europe/Office for Democratic Institutions and Human Rights, 2018.

Spis wykresów

Wykres 1. Podział incydentów na online i offline w 2023 roku.

Wykres 2. Porównanie ilości zgłoszeń z roku 2022 i 2023 roku.

Wykres 3. Kategorie incydentów na tle antysemitycznym w 2023 roku.

Wykres 4. Porównanie procentowe incydentów na tle antysemitycznym w 2022 i 2023 roku.

Wykres 5. Przepisy naruszone w incydentach antysemitycznych zgłoszonych w 2023 roku.

Wykres 6. Formy antysemityzmu w incydentach o podłożu antysemitycznym w 2023 roku.

Spis tabel

Tabela 1. Porównanie ilościowe incydentów na tle antysemitycznym w 2022 i 2023 roku.

Tabela 2. Lokalizacje incydentów o podłożu antysemitycznym w 2023 roku.

Spis rycin

Ryc. 1. Zrzut ekranu komentarza na stronie internetowej www.wpolityce.pl.

Ryc. 2. Zrzut ekranu komentarza z strony internetowej www.facebook.com.

Ryc. 3. Zdjęcie zniszczonej tablicy na cmentarzu żydowskim we Włodawie.

Ryc. 4. Zdjęcie tablicy pamiątkowej na cmentarzu żydowskim w Bielsku Podlaskim.

Ryc. 5. Zrzut ekranu zdjęcia na stronie internetowej www.twitter.com.

Ryc. 6. Zdjęcie graffiti w Krynicy Morskiej.

Ryc. 7. Zrzut ekranu komentarza ze strony internetowej w.prawo.pl.

Ryc. 8. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 9. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 10. Plik graficzny przesłany drogą mailową na adres Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent.

Ryc. 11. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 12. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 13. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 14. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 15. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 16. Zrzut z ekranu grafiki z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 17. Napis na ścianie budynku w Krakowie.

Ryc. 18. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 19. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 17. Zrzut ekranu z wpisem z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 18. Zrzut z ekranu wpisu z serwisu www.facebook.com.

Ryc. 19. Zrzut z ekranu wpisu z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 20. Zrzut z ekranu wpisu z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 21. Zrzut z ekranu wpisu z serwisu www.twitter.com.

Ryc. 22. Zrzut z ekranu komentarza z serwisu www.facebook.com.

zglosantysemityzm.pl

Dbajmy o bezpieczeństwo!

**Zgłoś antysemicki incydent,
przestępstwo, mowę nienawiści**